PARTICULARITĂȚILE INVESTIGAȚIEI SUB ACOPERIRE

Artiom ENI

Investigaţia sub acoperire poate fi definită ca o activitate complexă de culegere a datelor şi informaţiilor de către un subiect cu o altă identitate decât cea reală, care se infiltrează în mediul interesat, fie cifrează scopul când intră în contact cu anumite persoane, pentru a stabili indicii unei infracțiuni. Măsura sub formă de investigație sub acoperire nu este o noutate pentru activitatea specială de investigație.

În Legea nr. 45-XIII din 12.04.1994 privind activitatea operativă de investigații (abrogată prin Legea nr. 59 din 29.03.2012 privind activitatea specială de investigație), era prevăzută o măsură similară, şi anume – *infiltrarea operativă în organizațiile criminale a colaboratorilor*

titulari din subdiviziunile operative și a persoanelor care colaborează în mod confidențial cu organele care exercită activitate operativă de investigații, utilizând acte de identitate și alte documente de acoperire. Infiltrarea (penetrarea informativă), potrivit literaturii de specialitate, reprezintă „introducerea dirijată de către lucrătorul serviciului de informații a sursei umane în locul, mediul sau pe lângă persoana de unde trebuie obținute informații importante [1, p.175-176].

În materialul securității naționale, tehnicile și metodele de infiltrare a surselor de informații umane sunt apanajul exclusiv al organelor de stat din domeniul securității naționale, supuse regulilor interne, din care secretizarea este cea mai importantă. În astfel de activități sunt utilizate legende, combinații informativ-operative, dezinformări care constau dintr-un ansamblu de măsuri ce se întreprind pentru disimularea sau secretizarea unor acțiuni, derutarea unor persoane, prevenirea unor evenimente negative cu implicații în clarificarea unor cazuri, precum și manipularea suspecților, pentru a-i determina să facă greșeli prin care să se demaşte [1]. O particularitate specifică a măsurii speciale de investigație analizate, ce rezultă din termenul „*sub acoperire*", este desfășurarea activității sub o altă identitate decât cea reală, așa cum a fost definit în legislația și doctrina română. Investigatorul sub acoperire a fost definit în doctrina penală ca o persoană ce acționează sub o altă identitatea decât ce reală, care cercetează minuțios și sistematic, în scopul descoperirii datelor privind existența unei infracțiuni sau pregătirea comiterii acesteia, cât și a persoanelor care au săvârșit-o sau urmează să o săvârșească [2, p. 8].

Însă cifrarea identității persoanei ce acționează sub acoperire nu este obligatorie în toate cazurile de infiltrare. În special, în practica Republicii Modova, în funcție de circumstanțele obiectului de infiltrare și personalitatea subiectului ce urmează a fi infiltrat, este oportună infiltrarea sub nume real, cifrându-se scopul introducerii funcționarului în instituție, organizație sau alt mediu. Prin urmare, particularități distincte ale investigației sub acoperire sunt:

a) conspirarea identității subiectului abilitat cu investigarea unui caz;

b) fie conspirarea scopului acțiunilor, prin ordonanța procurorului.

În acest caz, infiltrarea poate fi făcută cu *schimbarea identității* persoanei, fie cu *identitate reală* a acesteia sau prin *racolarea* persoanei din mediul criminogen ori din mediul de interes operativ, *autorizată de către procuror*. În literatura de specialitate au fost menționate câteva caracteristici esențiale ale operațiunii *sub acoperire*: **secretul** (agentul disimulează calitatea sa de polițist sau de terț, care lucrează pentru poliție); **viclenia** (agentul construiește un scenariu în scopul de a câștiga încrederea unei persoane, în vederea constatării unei infracțiuni sau strângerii de informații referitoare la o infracțiune); **interacțiunea** [3, p. 243].

Forma investigaţiei sub acoperire. Prin caracterul său, investigația sub acoperire poate fi realizată numai prin forma *secretă* și *cifrată.*

Felurile investigaţiei sub acoperire. În funcție de calitatea subiectului infiltrării operative, această măsură specială, în doctrina rusă, a fost clasificată:

- infiltrarea operativă a ofițerilor operativi ce activează confidențial în subdiviziunile operative ale organelor afacerilor interne cu cifrarea apartenenței departamentale a acestora;
- infiltrarea operativă a ofițerilor operativi din subdiviziunile operative ale organelor afacerilor interne, ce exercită atribuțiile profesionale în mod deschis;
- infiltrarea operativă ale persoanelor ce colaborează confidențial cu subdiviziunile operative a organelor afacerilor interne;
- obținerea confidentului din anturajul persoanelor, membri ai grupărilor crimimale organizate [4].

După termenul desfășurării, infiltrarea operativă poate fi:

- de scurtă durată (de la câteva ore până la câteva zile);
- de lungă durată (de la câteva luni la câțiva ani) [4].

Investigația sub acoperire fiind o măsură specială complexă presupune realizarea următoarelor etape: *pregătirea; infiltrarea; investigația propriu-zisă; încetarea investigației și/sau retragerea agentului sub acoperire*. Investigația propriu-zisă a agentului sub acoperire include:

- stabilirea legăturilor de încredere cu anumite persoane și crearea circumstanțelor, ce contribuie la obținerea informației;

- efectuarea acțiunilor conform ordonanței procurorului.

Potrivit art. 137 alin.(2) Cod de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14.03.2003, în procesul activităţilor desfăşurate, investigatorul sub acoperire efectuează măsurile speciale de investigaţii autorizate în funcţie de situaţia creată şi conform convingerii personale. Încetarea investigației și/sau retragerea agentului sub acoperire are loc atât în situații de operațiune reușită cât și în alte situații.

În funcție de circumstanțele cauzei și situația operativă, după efectuarea acțiunilor cu succes de către agentul sub acoperire sau în cazul situațiilor-limită se realizează strategia de întrerupere ori de scoatere a agentului infiltrat din grupul infracțional [1, p. 232].

Generalizând tezele prezentate *supra*, putem conchide că particularitățile investigației sub acoperire determină ansamblul normelor de comportament sau de purtare, de care se ghidează agentul sub acoperire la realizarea scopurilor și sarcinilor stabilite de procuror, odată cu dispunerea investigației sub acoperire.

Conduita agentului sub acoperire se stabileşte în funcţie de modalitatea infiltrării operative a agentului, ținându-se cont obligatoriu de plenitudinea trăsăturilor investigației sub acoperire, așa cum este **secretul**, **viclenia** și **interacțiunea,** precum și în funcție de etapa la care se află investigația propiu-zisă în cadrul cauzei penale.

Modalitățile efectuării investigației sub acoperire trebuie să fie compatibile cu principiul legalității și loialității administrării probelor în procesul penal. Or, în consecință, realizarea necorespunzătoare a sarcinilor și scopurilor stabilite agentului sub acoperire va fi imputabilă anume procurorului, care conduce sau exercită nemijlocit urmărirea penală și, în consecință, datele obținute de agent vor fi declarate ca fiind inadmisibile.

***Referințe*:**

1. CRISTESCU, D. *Investigarea criminalistică a infracțiunilor contra securității naționale și de terorism.*
2. VOICA, D. Investigatorul sub acoperire, o nouă instituție a dreptului procesual penal roman. În: *Dreptul*, nr.5/2004.
3. OLTEANU, G., IACOB, A., GORUNESCU, M., DRAGOMIRESCU, B. *Metodologie criminalistică – structurile infracţionale şi activităţile ilicite*

desfăşurate de către acestea. Bucureşti: Editura AIT Laboratories s.r.l., 2008.

4. http://www.dissercat.com/content/operativnoe-vnedrenie-v-deyatelnosti-operativnykh-podrazdelenii-organov-vnutrennikh-del.